

dan da jede pečenu patku, verovatno neće moći da napusti bolnicu već za tri-četiri dana, no ćemo morati malo duže da se brinemo o njoj.

Bolnica je sada već ilici na nešto: četiri služavke su poput čunka za tkanje jurile unutra-napole, kvar je podigao roštilj u podnožju dvorišnog zida i sve je izgledalo kao da se priprema svadba. Nismo se ni najmanje ustručavali da probamo gospodino voče, a pojeli smo i nekoliko parčadi patke. Ni u jednom trenutku nam nije palo na pamet da pregledamo gospodu, sasvim smo se zaneli razgleđajući šta ima dobro da se pojede od onoga što je donela.

Starom Vangu i meni je konačno krenuo posao. Ču je nekako bio po strani. Nož nije ispuštao iz ruke, pa sam ga zaobilazio plašeći se da ga ne oproba na meni. Vang ga je uverljivo da ne treba da se brine, ali je on toliko držao de sebe da se ne bi mogao smiriti sve dok i on ne pribavi bolnici koju desetičnu juana. Dlivim se takvom duhu.

Pošto smo ručali, došao je jedan da seče šuljeve! Debeli četrdesetogodišnjak ogromnog stoma. Gospoda Vang je pomisila da je ova osoba došla da se porodi i tek kada se uverila da je muškarac, prepustila ga je starom Čuu. Čuove oči su začarale, - za tren oka njegov nož je sevnuo. Četrdesetogodišnji debeljko je uzviknuo od bola i zavatio Čuu da upotrebi anesteziju. Stari Ču je spremno odgovorio:

„Ništa se nismo dogovorili o anesteziji! Možemo da je upotrebimo, ali to je još deset juana. Hoćeš ili ne? Brzo govor!“

Debeljko se nije usudio čak ni glavom da klimne. Stari Ču mu je dao anesteziju, još jednom recnuo, pa opet stao: »Tebi se ovde napravila fistula. Malopre nismo spomenuli rezanje fistule. Hoćeš li da nastavim da radim? Ako hoćeš, dove te to još trideset juana. Ako ne, završili smo.“

Posmatrao sam ga sa strane. Moram priznati da je ovaj stari Ču zaista sposoban. Ščepati čoveka, pa ga onda drati, to je ono pravo!

Četrdesetogodišnji debelan se nije bunio, a kako mi se čini, nije ni mogao. Čuov zahvat je bio divan, gles prodroran i dok je sekao fistulu, izjavio je: »Kažem ti, ovo bi trebalo da te košta dvesta juana, no, mi nismo gulikože. Od tebe jedino želimo da, kada te izlečimo, ljudima kažeš neku reč o nama. Ako sutra imavaš vremena, možeš da svratiš da te pogledamo. Moje kolege ovde ni pomoći mikroskopu od 45000 mikrona neće pronaći niti jedan jedini mikrobi!“

Debeljko nije izustio ni reč. Možda je bio toliko ljut da nije ni mogao.

Tako je i stari Ču zaradio pedeset juana. To veče smo kupili malo vina i zamolili gospodinog kvara da nam spremi neko jelo. Više od polovine smo pripremili od njenih namirnica. Dok smo jeli, razgovarali smo o poslu i zaključili da ga proširimo abortusima i lečenjem pušča opijuma. Vang je bio mišljenja da iza leđa razglasimo da vršimo zdravstvenu kontrolu i da svakom ko hoće da se upiše u školu ili osigura, bez obzira na to da li mu je već pri-premljen mrtvački pokrov i sanduk, možemo da izdamo uverenje da je zdrav, samo ako plati pet juana za pregled. Usvojili smo ovo bez primedbi. Na kraju je Čuov tast predložio da sakupimo nekoliko i sami okačimo firmu. Od starca staromodno, ali na kraju krajeva, on je mislio na dobrobit naše bolnice, pa se nismo protivili. Već je smislio i šta će da piše: »Veliko srce, velika veština!«. Malo otrcano, ali odgovara. Dogovorili smo se da stari Čuov tast ode sutra rano na pijacu i pronađe neku staru tablu. Gospoda Vang je dodala da tablu prefaramo i da je okačimo tek kada pored naše kapije prođe neka svadbena muzika. Ništa drugo do ženska brižljivost; ipak, stari Vang je zaslijao od ponosa.

Prevod s kineskog Miomir Uđovički

BELEŠKA O PISCU

Lao Še (Lao She) je jedan od najvećih kineskih pisaca XX veka, mada mu se još ne poklanja pažnja koju zaslužuje. Rođen 1899. u Pekingu, pravo ime mu je Su Čingčun (Shu Qingchun). Po nacionalnosti je Mandžurijac. Imao je teško detinjstvo i mladost. Van zemlje je boravio u Engleskoj (1924 – 1930) i SAD (1946 – 1949). Posle formiranja novog Kina imao je odgovorne društveno-političke funkcije. Na početku »kulturne revolucije« 1964. doživeo je sudbinu mnogih intelektualaca, napadnut i izložen pritiscima. Iste je godine, kako je saopšteno, izvršio samoubistvo. Rehabilitovan je 1978.

Bio je veoma plodan pisac romana, drame, pripovedaka. Najpoznatiji mu je roman, »Vozač rikše« (prevoden u nas). Drama »Čajdzinica« je pre dve godine doživela veliki uspeh na gostovanju kineskog pozorišta po zapadnoj Evropi. Bio je izuzetan značac jezika, posebno pekiňskog dijalekta, te ga otuda nazivaju »majstor jezika«, »narodni umetnik«.

»Sjajan početak« je napisao pre rata.

Primedbe prevodioca:

* Označava prinsno obraćanje, a ne odnosi se na doba života.

** Čuveni zeleni čaj koji se proizvodi u Hangdzou.

*** Oslovljavanje starijim dobom ne znači uvredu već laskanje.

prevedena proza

snalaženje

žaoa gimaraeš roza

– Hej, jesli i' ti Kinez?
– Da, da, Kinez sam.

O CULE CAO.

Zaista, ko je ikada tako nešto video? Usred Glavnih rudnika, jedan beskušnik, siromašak, nikogović iz Kine – došao, živjeo, pošao – ostao u sjećanju. Svašta se događa na kugli zemaljskoj. Kuvao je, i više od toga, u kući dr Dayrella inženjera u Direkciji.

Bez košulje, bez stezničnika, sušičavog tijela, sjedinjavao je osobine bez najmanje grimase: glatko obrijane glave, oblih obraza, lica kao pun mjesec. Spremao je kuću od jutra do mrtke, uozbiljenog osmijeha, protivnika buke ili nereda, s vrhunskom umješnošću. Jedino što je za sebe tražio: jedan sat odmora u svojoj sobi poslije ručka – »Žaoakim ide da puši...« cigarete, ne opijum; to je malo objašnjavač.

Ime i čovjek. Veoma zamršeno ime: Yao Tsing Lao – skraćeno na Žaoakim. U stvari na Kim. Pamestan kao pčelica, dobroćudan. Previše je zaprašio dušu manirima brzo, polako. Da li je uzgred znao razmišljati? Ljudi su ga voljeli. Kinez na drugačiji način pokazuje lice.

Dr Dayrell je pošao i ostavio ga da čuva mjesto Estrade. Kućebržan, marljiv kao mrv, Tsing-Lao je napredovao, zaradio je i sagradio svoj lični kućerak: kolibu širokog i izvrgenog oboda na krovu, između bambusa u pravcu istok-zapad-istok, drveća, boja, bašta s bundevama i osmisljenje okupe jedne riječice. Živio je, ali se nalazio tamo gdje je kroz naslede mekušca i naučenosti da to bude, boravila njegova izvorna glupost.

Promijenio se Kim u seoskoj sredini, Dirindžio je ili se odmarao, nedokuciv bez ozljedjenosti, s razrešivim teškoćama u rasudivanju i na sopstveno zadovoljstvo. Sjeo bi da naparmet nauči pjevanje

ptica ili da shvati ljude što prolaze. Prekrštenih nogu. Čekanje je veoma aktivna dokolica.

I ono što se ne vidi, vidi se. Pokazalo se da je Kinez-Yao sentimentaljan. Nepristojno je mljackala nabusita pralja, njegova dragana, po imenu Rita Rola – Lola ili Lita, zavisi kako je on to izgovarao, iskren u svojoj govorljivosti, očiju blistavih kao tačka i zarez. Bila je toliko ružna da je za žaljenje njenog ogledalo. Ali bilo im je sudeno. Mirisali su se dopali jedno drugom.

Zbog čega prema jednom Kinezu Rola nije imala obzira – pa bio on visokog porijekla ili istog staleža – jer nikome nije sličio zbog svoje razboritosti i opredijeljenosti. Kim je posmatrao njena stopala, ne ponizno nego umilno. Ljubav, inače, privrada nekoj drugoj vrsti pojava. Njegova ljubav i posredničke materije. Svijet rijeke nije svijet mosta.

Prvi utisak ljubavniku Yao bio je da Rita Rola baš liči na Lola-a-Litu, zemljiju njegovim pogledima. Ljudi je u najboljem slučaju nisu smatrali ni najmanje lijepom. Podražavala je porculan, a bila je kao pečena gлина ili izrezbarena, potamnjela slonovača, izmijenjana skroz – na skroz. Ono što je Kinez utisnuo kao čudesno – životno u svom zaškrivenom pogledu bila je ona – nabubrema masa u obliku pudinga. Da li su baš njih dvoje služili mistriji?

Onda su se vjenčali. Sa slavljem, skromnom komedijom: mladoženja, mlađa i torta. Par – kočoperan – akcenat na C, naglasak na A, združeni su izgledali kao strugotina i stepenice. On s kravatom i kicoškim cipelama, srećan kao neko šilo. Ona razbacana, sva važna kao kokoška koja je tek snijela jaje. Jedino se nisu držali za ruke. Međutim, to ne znači da se svijet i dalje nije okreao u svojoj poznatoj neobjašnjivosti.

Nije se znalo kako su prošli, kasnije, tamo gore uz rijeku... Lolita domaćica sa šerpama, lepezom i papirkašima od iznutrica u nekoj rupi. Kim mladoženja skromnih mjeru bez popravke, s prohtjevčićima i stvarčicama, medeno-mjesečasto luckast, a uz to i usrečen. Poklonio joj je vuneni šal, vezan maramu, komad svile i platnene papuče.

Sve kao po loju ili med i mljeko, s blagim prenenemanjem lirske i praktične vrijednosti. Poučavao je da igra karte, učio je prefinjenostima – ukazivalo da su ručkovi u travi i bašti među najvećim pronašljascima? Ništa novo. Ali Rola-a-Rita je smatrala najljudskijim pronalaskom sjedenje čovjeka u stolici. Ljubav je kratka ili duga kao umjetnost i život.

I onda su se zauvijek razili, slučaj se nije dobro završio. Tišina je mogla više od njih. Ili škrrost života, ili nepodobnosti svakidašnjice, zadah stvarnosti.

Rita-a-Rola se uplašila i povukla. Otišla je do Kima, mirnog pajaca, neporobuđenog zmaja. Napustila ga je Sporečkali su se prvo – oboje čučeti; zatim su vodili onaj poznati razgovor. I nikada kraj besmislenicama i prepostavkama.

Rola je Kita ga je prokljinila i strijeljala svojim mislima, takva je to bila stvar. Nazvala ga je bezbožnikom. Govorila je – »Nisam rob! Rekla je – »Nisam je nikakva ženturača...« Zatim je nastavila – »Nisam svetica za oltar«. O skladu rečenica nije vodila računa.

Bilo kako bilo, Kim mandarin, manje revnosno i ponizno reče: »Da, da, znam...« I još, pretvorno: »T's, t's, t's...«, kao da se zavitava kako bi se razumjelo nešto čega nema. Govoriti bilo što, bila je grubost? Zadržće sve za sebe, a baš i nije bio ojađen. Dovitljivi Kinez joj je ostavio kuću, iz učitosti, uz naklon za pozdrav. Dovoljno je nestao – tamo gdje se izgube oterane muve i odslušana muzika. S njim kao da je bilo svršeno.

Takva kakva je bila, ipak se vremenom Rita-a-Rola mijenjala. O njemu nije govorila, još više od toga. – »S koje li je strane ta zemlja?« To joj se prividalo kao neki matematički problem, taj put kojim je pošao Kim Kinez, odsutni Yao s Dalekog istoka, odakle je i poticao: tamo gdje žive od pirinča i znaju se klanjati.

Naučila je da čuti, u saznanju i poimanju samo se smješkala. Onda je prestala sa sitnim suzama u krotkosti da se ne bi beskraino žalila. Čak joj je i koža dobila svjetložutu boju – »Da sam bar rodila dijete...« i obuhvatila bi grudi dlanovima.

I tako, malo – pomašo, kao žižak u žitu, kao klica u zrnu, dobila je kompas osjetljivosti – mehanizam savjesti ili golicijavosti. Sada je Lola Lita hodala uglađeno, uljepšano, sitnim uskladenim koracima.

Prevod s portugalskog
Sonja Asanović

beleška:

Žaoa Gimaraeš Roza (1908 – 1967), jedan je od najvećih brazilskih pisaca.

geden dennis, kanada